

AHO JUHANI

RAUHAN

ERAKKO

Juhani Aho

Rauhan erakko

«Public Domain»

Aho J.

Rauhan erakko / J. Aho — «Public Domain»,

© Aho J.

© Public Domain

Содержание

I	5
II	12
Конец ознакомительного фрагмента.	17

Juhani Aho

Rauhan erakko

I

Lieneekö missään niin viihdyttävää katsella maailmaa ja mietiskellä sen menoa kuin vuorilaakson pikkuravintolan edustalla, seinämäpenkiltä, räystäskaton alta. Siinä ei juuri koskaan tuule, ja siinä on ainainen auringon ja sateen suoja. Ennenkuin päivä ehtii niin alas, että se kuontuisi paistamaan räystään alle, joutuu se jo vuoren peittoon, ja kun sade laakson pohjassa melkein aina putoo kohtisuorana, ei se pääse tunkeutumaan syrjästä siihen, missä istumme. Satoipa tai paistoi, aina siinä istuu joku matkamies tai talon vakinainen vieras, jalat ojoina pöydän alla, selkä seinään nojaten, katse suunnattuna ylös vuoristoon. Kaikkein tavallisimmatkin kasvot, kaikkein kylmin ja järkevin silmä saavat siinä jonkinlaisen haaveilevan, hyväntahtoisen ilmeen. Ja ennenkuin vuoriston varsinainen asukas menee iltaisin levolle, viettää hänkin siinä hetkisen katsellen elämää edessään laaksossa ja liikettä alppijärven pinnalla ja rauhaa ylhäällä vuoristossa, missä ylinnä sädehtii ikuisten lumien hehku milloin häikäisevänä valkeutena, milloin hiiltyvänä punana.

Meitä istui siinä, harva se päivä, aina joitakin matkailijoita—olen ikämies, joka jo vuosikausia olen käyttänyt loma-aikani hiljaisiin vuorivaelluksiin—joukossamme ravintolan säännölliset vieraat: pappi, postimestari, metsäherra ja pari naapuritalon isäntää, jotka määrätunnillaan, vähää ennen auringon laskua, saapuvat maistelemaan mikä oluttaan, mikä viiniään, ja kuuntelemaan matkailijain juttuja, heidän keskustelujaan päivän tapahtumista, maailman politiikasta ja sen semmoisesta. Ja olihan siinä puheen ainetta ja kannunvalamista arkkiherttuan murhasta ja Itävallan ja Serbian kireistä väleistä...

Edessäni on pohjukka alppijärveä, joka kapenee laakson pohjaa kohti. Lahden ympärillä nousevat rinteet melkein pystysuorina korkeuksia kohti. Vuoren ja veden välissä on kummallakin rannalla kaistale tasaista maata, viljava rannikko, jossa heilimöivien ruispeltojen ja kukkivien ja tuoksuvien apilasniittyjen keskestä kohoaa kylä kylien vieressä pikku metsikköjen ympäröimine kirkkoineen ja taloineen. Vuoriston vieraita tulee ja menee, kaikista maista—muut menevät, minä jään, ensin päiviksi, sitten viikoiksi, niinkuin tapani usein on pysähtyä, löydettyäni mieleiseni paikan. Oli usein, niinkuin tässä olisi voinut olla kaiken maallisen matkani määrä, ja niinkuin maailma tuolla vuorilla ja vuorten takana ei olisi ollut sen valmiimpaa ja elämä antavampaa kuin täälläkään. Oli niinkuin juuri tässä maailman sydän olisi sykkinyt lämpimimmillään, sen keuhkot hengittäneet raittiimmillaan ja sen aivot ajatelleet kirkkaimpia, rauhallisimpia ja onnekkaimpia ajatuksiaan ikäänkuin minunkin puolestani, mutta samalla minunkin kauttani. Vasta tässä eikä niissä suurkaupungeissa ja kulttuurikeskuksissa, joiden kautta olin tänne tullut ja jotka kyllä olivat täyttäneet mieleni innostuksella ja ihmettelyllä, oli minusta maailma niin valmis, ettei siihen ollut mitään lisättävänä. Täällä olivat luonto ja kulttuuri käsikkäin, sylikkään—laaksossa kaupungit tehtaineen, laitoksineen, vuoristossa karu luonto, napaseutu, käden ojentaman päässä. Täällä on ainaista vaihtelua ja virkistystä. Kun täältä lähdän, vien mukani hengen ja ruumiin terveyden, uskon onneen ja rauhaan ja hyvinvointiin ja siihen, että kaikki maailmassa—ainakin yhdessä sen parhaista paikoista—on, niinkuin ollakin pitää. Se oli ajatusteni ainainen toistunta. Rakensin siinä uudestaan ja aina uudestaan ajatus- ja tunnemaailmani, kun se pyrki joutumaan epäkuntoon.

Alppijärven perimmässä pohjukassa oli vuoren kulmauksessa kahden rautatietunnelin suut ja niiden välillä kallioon hakattu avoin holvi, jota myöten junat syöksyivät tunnelista toiseen, kadoten melkein samassa, kun olivat tulleetkin. Kansainvälinen maailmanliikenne tykki siinä kuin veri valtasuonessa. Tuon tuostakin, jotenkin säännöllisin väliajoin, puhalsi juna toisesta tunnelista sisään ja toisesta ulos. Juuri vähää ennen saapuvan junan tuloa pullahti aukosta esiin milloin musta savu,

milloin valkoinen höyry, ja samoin jätti menevä juna jälkeensä pilven, joka tuskin oli haihtunut, kun toinen syntyi tilalle.

Oli niinkuin vuoristo siinä olisi elänyt ja hengittänyt, niinkuin siellä jossakin sen sisimmässä olisi ollut kätkössä sydän, joka imi vanhaa pilaantunutta verta itseensä, pusertaakseen sen puhdistettuna ja uudistettuna takaisin maailman elimistöön lakkaamattomana vaihtovirtana pohjoisesta etelään, lakeuksilta vuoristoon ja takaisin. Tuo liike oli säännöllistä kuin kellon heilurin liike, oli niinkuin luonnon oman sydämen sykintää—maanalaisen voiman pulpahtelua lähteestä, joka ei tyrehdy, ennenkuin itse elämä maapallon uumenissa hyytyy ja uupuu. Se toimi sellaisella voimalla ja tärkeällä täsmällisyydellä, että sitä katsellessa tuntui, niinkuin tuon valtasuonen tukehtumisen täytyisi tietää koko maailman elämän tukehtumista ja epäjärjestykseen joutumista. Panihan pieninkin häiriö junien toiminnassa, lumivyöry, maanvieremä, särkynyt silta, kaikki kellot soimaan ja kaikki langat ulvomaan. Ja sen poistamiseksi ponnistettiin viimeinen tarmo... Tietoisuus siitä ja kaikesta muusta hyvästä teki tässä mielen hyväksi ja sopusointuiseksi ja olemisen turvalliseksi. Oli viihdyttävää siitä aattelehtia, istua kuin virran reunalla veden vilinää katsellen.

Oli taas tullut uutta väkeä ravintolaan, seurue ylioppilaita jostakin Sveitsin yliopistosta, rauhankongressilaisia, matkalla Roomaan, eri maista, englantilaisia, pari saksalaista, ranskalainen, venäläinen, mikäli heidän kielestään voi päättää, innostunutta, äänekkästä nuorta väkeä, jotka tekivät huomioitaan kaikesta, puhuivat lakkaamatta siitä, mitä näkivät, ilmaisten mielipiteensä kaikesta. Heitä yhdisti, paitsi aatteensa, vuoristomatkan yhteinen tarkoitus, vuorille nousu samassa seurassa, saman oppaan johdolla. He olivat valloittaneet jo useita huippuja ja levänneet tässä pari päivää. Nyt oli heidän aikomuksensa lähteä entistä pitemmälle jäätikkö- ja huippuretkelle ja painaa, vuorten yli päästyään, niiden eteläisiä rinteitä ikuisen kaupunkiin.

Edessämme pöydällä oli telineelleen asetettu aina valmis kaukoputki, jolla kukin nuorista miehistä vuorostaan tarkasteli seudun nähtävyyksiä. Harhailtuaan huipulta huipulle, seurailtuaan karjan käyskentelyä alppilaitumilla, tutkittuaan elämää ja liikettä vuoristokylissä jyrkänteiden partailla vei katsoja tähystimensä lopulta taas siihen, mihin oli sen ensiksi asettanut: seuraamaan junia tunnelien suulla, ja jääden ajanvietteeksi kello kädessä laskemaan, kuinka monen minuutin kuluttua uusi juna aina on tuleva esiin.

—On totta, mitä sanotte, myönsi minulle heistä muuan ... siinä käy maailman liikenne todella täsmällisesti kuin kellon heiluri—nyt meni Rooman salamajuna—nyt tuli Berliinin pikajuna—se liikkuu todella miltei matemaattisella tarkkuudella ... joka seitsemäs minuutti ulos ja joka seitsemäs minuutti sisään. Ja semmoistahan se on kautta koko maapallon, Kapmaasta teidän Lappiinne! Veri kaukaisempien hiussuonten päässä liikahtelee ehkä hitaammin kuin keskuksessa, mutta liikahtelee sittenkin, sama veri, säännöllisesti oikuttelematta, keskeytymättä.

—Se on kaunis sellainen ilmiö! innostui toinen. Minusta se on suorastaan kaunis!

—Säännöllisyys, täsmällisyys, järjestys yleensä ovat ihanimpia ilmiöitä maailmassa! puhkesi kolmas. Kuta pysyvämmiksi ne käyvät, sitä sopusointuisemmaksi, sitä ihanammaksi minulle maailma käy. Kun ihmisen järjestämä elämä kerran pääsee toimimaan samalla täsmällisyydellä kautta koko maapallon kuin aurinko noustessaan ja laskiessaan...

—Mutta sehän toimii jo! Auringon kello peittyy pilveen ja pettää, mutta kronometrikello ei koskaan petä. Aurinko ei kykene hajoittamaan usvia, joihin meri kietoo valtamerilaivan, mutta langaton lennätin sen jo tekee.

—Voiko enää yleensä ajatella suurempaa järjestyksen ja täsmällisyyden saavutusta, kuin että matkustaja, lähtiessään Vladivostokista, voi laskea minuutilleen, milloin hän Siperian, Euroopan, Atlantin ja Amerikan mantereiden yli kulkien saapuu San Fransiskoon! Se on rauhallisten valtojen riemuvoitto, jommoista maailman historiassa ei mikään muu aika ole kyennyt saavuttamaan.

—Puhutaan Jumalan *pyhästä* maailmanjärjestyksestä—paino sanalla "pyhä", virkkoi nuori mies, joka kaikesta päättäen oli saksalainen,—on puhuttava Jumalan pyhästä maailman_järjestyksestä—paino sanalla "järjestys".

—Ilmiö tuossa on semmoisenaan korkean ihanteellinen! huudahti toinen saksalainen. Se, mikä tapahtuu siinä kahden tunnelin välillä, on enemmän kuin näkyväinen ilmiö maailmanjärjestyksestä —se on kuva toteutuneesta maailmanveljeydestä, koko kulttuurimaailman yhteenkuuluvaisuudesta, sotien ja vihollisuuksien mahdottomuudesta ainakin sivistyskansojen kesken ... se on *se* sydän, joka siinä sykkii.

—Toteutunut unelma tuhatvuotisesta valtakunnasta maan päällä!

—Elkää pilkatko unelmia, herra ranskalainen! Uskottehan niihin itsekkin, koska kerran olette matkalla rauhankongressiin. Unelmat onnen maista toteutuvat pikemmin kuin luullaankaan. Se liikenteellinen olotila, jossa nyt elämme, on tuskin puolen vuosisadan ikäinen—mikä onkaan oleva olotila sadan vuoden kuluttua! Meidän suuren Venäjämme autioimmat siperialaiset erämaat ovat silloin voitettut viljelykselle ja sen kaukaisimmat kolkat saatetut elinkeskustain yhteyteen idässä ja lännessä, kaikki eri maiden ja valtakuntien liikerajat poistettut—yksi ainoa aikataulu yli koko maailman! Ihminen koko maailmassa yhtä kotonaan kuin omassa maassaan! Mutta siitä on oleva seurauksena, että kansainväliset ennakkoluulot häipyvät, että syntyy kansoja johtava yhteinen yläluokka, joka maailmanteollisuuden ja maailmankaupan etuja ajaen johtaa kansoja rauhan hengessä, että ihmiset huomaavat etupäässä omien etujensa pakottavan heitä olemaan veljiä ja sillä tavoin suhtautumaan toisiinsa.

—Runoilkaamme! Maljanne!

Puhuja naurahti ja näytti itsekkin myöntävän sen runoksi, mutta toinen jatkoi:

—Ja miksi emme runoilisi? Eikö ole runoa, mikä jo on olemassa, se, *että* olemme tässä, ja *miten* olemme tähän tulleet? Missä olimme eilen? Minä olin ahtaassa, kuumassa lukukammiossani pölyisen kadun varrella—hyppäsin pikavaunuun, heittäysin vuoteeseen, nukuin pois satain kilometrien matkan ja heräsin kokonaan toisessa maailmassa— täällä vuoristossa. Matka, jommoisia ennen tehtiin ainoastaan matkakertomusten avulla, toisten tai omain mielikuvituksen siivillä, tehdään nyt todellisuudessa, pikajunassa, vierieripatjan päällä. Ja kun olen palannut sinne takaisin, olen uusi ihminen, henkisesti ja ruumiillisesti toinen, minä ja samoin tuhannet muut, joita nuo junat kuljettavat. On viety puhdasta ilmaa ja tuoretta verta ja onnen tunnetta ja häviön ja kuoleman vastustuskykyä täältä kurjimpien etukaupunkien pilaantuneimpiin soppiin. Mitä kaikkea terveyttä, puhtautta, raittiutta, voimaa ja uudistusta välittääkään tuo liikenteen valtasuoni tuossa edessämme täältä vuoriston keuhkoista sinne lakeuksien elimistöön! Lakkaamatta, kenenkään tahtomatta tai voimatta sitä häiritä! Se on huimaavan suurenmoista! Jumalallista! Siinä ei sittenkään ole pantava korkoa sanalle "järjestys", vaan sanalle "pyhä". Minä en voi, en voi enkä tahdo nähdä muuta, kuin että ihmiskunta sittenkin, jo nyt, elää ihmemaailmassa ja rientää pikajunan vauhdilla tuhatvuotista valtakuntaansa kohti.

—Jolloin ei *saa* olla häiriöitä, ei sotia, ei tauteja, ei ruttoa—!

—Jolloin koko maailmassa on olemassa yhteinen aikataulu.

—Jonka mukaan myös pian lennetään.

—Ja miksei?

—Myös kuuhun ja Marsiin?

—Jos kerran voidaan liikkua ja hengittää vetten alla, miksei opittaisi liikkumaan ja hengittämään myöskin ilmattomassa avaruudessa, jonkin puristetun aineen avulla?

He olivat hilpeällä mielellä, aateisku seurasi toistaan, heillä oli kaikilla tarve uskoa ja innostua, rakentaa päähänpistojensa ja virkeästi virtaavien veriensä pilvilinnoja samassa kimmoituksessa, kuin missä vuori tuossa heidän edessään kimposi korkeuteen, lakaten siitä vasta sitten, kun oli saavuttanut taivaan sinisimmän sinen. He olivat lomalla, vapaudessaan jokapäiväisen elämänsä puristuksesta. Heidän täytyi saada hurmutua näiden töiden tuloksista, joita heidän kansansa olivat olleet kukin tahollaan luomassa, rakentaa torni taivaaseen, vuorten korkuinen, ja ottaa sieltä alas ihmiskunnan onni—oli jotakin miellyttävää, mukaansa tempaavaa ja samalla kadehdittavaa tuossa tyydytyksen, ylpeyden ja uhman tunteessa, joka niin usein ilmenee täällä ulkona, missä ihmiset ovat tietoiset

tarkoituksistaan, missä ei saamattomuuden ja ahtaiden olojen painostus saata heitä epäilyksiin kaiken turhuudesta. Ja mikseivät ne tuollaiset rotukansat todellakin voisi toteuttaa viimeisimpiä, huimaavimpia suunnitelmiansa! Mikseivät ne voisi älyllään ja tarmollaan saada aikaan mitä tahansa, saavuttaa mitä huippuja hyvänsä, nuo tuommoiset jäntevät, sotilaallisesti karaistut, koulitut, älykkäät, järjestelmällisesti harjotetut sekä ruumiin että sielun puolesta ... nuo, jotka voivat totella ja käskää, laskea kuin kone ja haaveilla kuin paimenhuilu ... alistua, kun tarvitaan, tehdä aloitteita, kun pitää—kytkettyä yhteen köyteen ja valloittaa yhteisvoimin vaikeimmatkin huiput kaikilla aloilla—nuora, joka riippuu heidän kunkin olalla ja jonka toveri solmii toveriin nuoraan heidän lähtiessään astumaan vaarallisimpien jäätikkökuilujen yli, siten hakien toinen toisestaan tukea, se on sekin kuin vertauskuva siitä siteestä, joka yhdistää sivistyskansat heidän menestykselliseen toimintaansa, siitä yhteenkuuluvaisuudesta, jonka avulla he täällä ovat saaneet aikaan kaiken, minkä ovat saaneet.

En saanut sitä sanotuksi heille näin, niinkuin olisin tahtonut. Sanoin vain:

—Eläköön innostuksenne ja uskonne, nuoret miehet!

—Kiitos, vanha herra! vastasivat he saman hyvän tuulen sävyssä.

Jokailtaiset talonpojat olivat saapuneet ja istahtaneet seuraan, toisella puolella olevaan pöytään, juomaan iltaoluttaan. Kohta heidän jälkeensä oli tullut pappi ja postimestari. Suopea, utelias ilme kasvoillaan he kuuntelivat nuorten miesten innostunutta puhetta. Silmä muhoili, se oli kylläkin hupaista kuunnella oluthaarikan ääressä, joskaan se oikeastaan ei kuulunut heihin. Herrasväet puhuvat niin paljon ... jaa ... jaa ... vaan antaapa heidän puhua, antaa heidän vain pitää hauskaa, maksavat hyvin, tuovat rahaa...

Isäntämme oli noita tuttavallisia, kaikille toverillisia vuoriston pikkuravintolain isäntiä, jotka hoitavat hotellinsa ja sen tarjoilun melkein yksin, ainoastaan perheväkensä avustamina, katsoen samalla velvollisuudekseen huvittaa vieraitaan, olla aina valmiina antamaan heille neuvojaan ja tietoja ympäristön nähtävyyksistä ja ihmeistä. Hän oli vieraitaan palvellessaan ilmeisellä mielenkiinnolla seurannut nuorten miesten keskustelua, odottaen vain tilaisuutta ottaakseen siihen osaa. Kun kaukoputki hetken ajaksi joutui vapaaksi, asetti hän sen määrättyyn suuntaan korkealle vuoristoa kohti ja virkkoi:

—Minä kuulen, että herrat puhuvat tuhatvuotisesta valtakunnasta. Jos herrasväkiä huvittaa, voivat he heti nähdä miehen, joka uskoo, että tuhatvuotinen valtakunta ei ainoastaan kerran tule, vaan että se on jo tullutkin.

Pappi rykäisi ja iski silmää talonpojilleen, tarkoittaen: Nyt se alkaa taas!—ja talonpojat hymähtivät vastaan ymmärtäväisesti, niinkuin tiedossa olevaa juttua odottaessa.

—Tämä ravintola on ainoa paikka kylässä, josta hänen asumuksensa on nähtävissä. Hän lähti juur'ikään majastaan ja astuu parhaillaan koirineen polkua alas ... nyt hän katosi kallion taa, mutta tuossa tuokiossa hän taas tulee näkyviin ... olkaa hyvä!

—Kuka hän on?

—Hän on nähtävyys, sanoi postimestari,—yksi tämän paikan merkillisyyksiä, eritoten tämän ravintolan.

—Kaksi tähteä Baedekerissä, ivasi vuorostaan pappi ja sai talonpojiltaan hyväksyvän hymähdtyksen.

—Hän on jotakin meille.

Se heistä, joka oli lähinnä kiikaria, katsoi ja kertoi:

—Siellä on todella vihreällä rinteellä hiukan puurajan yläpuolella kivistä kyhätty asumus ja siitä alaspäin lähtevällä polulla mies, joka näyttää olevan avopäin, pitkätukkainen, yllään ruskea mekko.

—Se on juuri hän.

—Hänellä on iso koira kintereillään ... koiralla on suussa jotakin ... niinkuin jokin kori.

—Hän on nähnyt tulijoita alempana ja lähtenyt heitä vastaan ... koira kantaa heille virvokkeita. Hän tekee aina niin, selitti isäntä.

—Onko hän jokin bernhardilaismunkki?

–Ei juuri munkki, vaan erakko, "ikuisen rauhan erakko", sanoi pappi merkitsevästi venytellen.

–Pyhä mies.

–Vuoriston Tolstoi.

–Emme saa olla ilkeitä, hyvät herrat, valitteli isäntä.—Ja kääntyen meidän pöytämme puoleen puhui hän puolustellen:

–Ei hän ole mikään varsinainen erakko, vaikka asuukin siellä melkein yksin, kesät talvet. Hän on kaikin puolin merkillinen mies. Kaikki matkailijat, jotka vain voivat, käyvät hänen luonaan. Hänellä on ystäviä, jotka Amerikasta asti tulevat joka vuosi häntä tapaamaan. Hän saisi heiltä rahaa kuinka paljon tahansa, jos vain tahtoisi, sillä heidän joukossaan on miljoonamiehiäkin, mutta hän ei ota itselleen penniäkään. Hän on hyvä mies, tavattoman auttavainen ja hyvää tekeväinen. Laskettaisiinpa vain kaikki ne kuormat, jotka hän on meille kantanut, ja ne eksyneet, jotka hän on opastanut, ja ne lampaat, jotka hän on lumimyrskyn alta pelastanut... Herrat ja papit eivät voi häntä sietää siksi, että hän uskoo hiukan toisin kuin he, kuiskasi hän lopuksi minulle, joka olin ainoa, joka kuuntelin häntä koko korvallani, sillä nuorista miehistä oli osa jo noussut, valmistautuen lähtemään.

–Nyt hän palaa takaisin ... reppu selässä ... joku toinen astuu perässä ... ja vielä toinen.

–Ne ovat kai ne kaksi vanhaa herraa, jotka lähtivät täältä tänä aamuna, sanoi isäntä.

–Ja hänkö uskoo, että tuhatvuotinen valtakunta jo on toteutunut maan päällä? kysyi muuan vieraista, tyhjentäen lasinsa ja nousten.

–Ja ettei koskaan enää tule sotaa eikä riitaa eikä nälkää eikä kallista aikaa.

–Se on *hänen* vakaumuksensa, herra pastori. Eikö se ole kaunis vakaumus, jolla se on? Eikö meidän kaikkien pitäisi koettaa uskoa siihen, hyvät herrat? Kuinka oli kaksi vuotta sitten? Silloin pelättiin sotaa ja kaikki uskoivat, että se tulee, ja matkailijoita ei saapunut puoltakaan entiseensä verraten. Minäkin menetin kaksituhatta markkaa vain pelkän sen pelon vuoksi. Jos ihmiset olisivat uskoneet, niinkuin meidän erakko uskoi, että sotaa ei enää voi tulla, eivät olisi sitä turhaan pelänneet.

–Mistä hän sen tiesi?

–Hänen madonnansa oli sen hänelle sanonut.

Papin ja postimestarin pöydässä kohautettiin olkapäitä ja vaihdettiin katseita.

–Nyt muistelen kuulleen tai lukeneeni jotakin sellaisesta miehestä.

–On hänestä kirjoitettu, ja on hänen kuvansakin ollut jossakin.

–"Eräs rauhan apostoli lähellä lumirajaa"—jossakin Lausannen lehdessä?

–Sama juuri.

–Herrojen on nähtävä se mies, Jos herrat aikovat nousta ensin Wildspitzelle ja sitten Hornspitzelle, sopii herrain toiselta tultua ja ennen toiselle lähtöä levähtää hänen majallaan. Siitä on yhtä pitkä matka molemmille huipuille; kaikki muutkin tekevät samoin.

–Mitäs oppaamme sanoo?

–Aioin juuri ehdottaa samaa.

Se keskeytyi siihen, nuoret miehet neuvottelivat oppaansa kanssa viimeisistä valmistuksista, nousivat, ja alkoivat tehdä lähtöään. Pöytää puhdistessaan kuiskasi minulle ravintolan siivoojatar, jonka kanssa olin tullut hyväksi ystäväksi:

–Mustatakit eivät voi sietää häntä siksi, että hän on hurskas mies ja että hän palvelee omaa madonnaansa, joka ei ole saanut pyhän isän valtakirjaa. Mutta hänen madonnansa on silti yhtä hyvä kuin kenen muun madonna tahansa ja on jo tehnyt kuinka monta ihmettä liekään. Hän on sanonut Hanselille, että hänen madonnastansa on tuleva maailman valtijat ja että se silloin on tekevä sen ihmeen, että lopettaa kaikki sodat maan päältä. Hanseli uskoo siihen ja minä uskon myös, sillä se voi olla totta, ja silloin ei kenenkään tarvitse mennä sotaan.

–Kuka on Hanseli?

–Poikani hän on. Erakolla ei ole ketään niin hyvää ystävää kuin Hanseli... Monet muutkin uskovat häneen ja rukoilevat häntä... Heitä tulee kaukaisistakin maista, jotka uskovat häneen. En ole

ennen kuullut edes niiden maiden nimiäkään, joista kaukaa tullaan hänen madonnansa luo. Teidänkin pitäisi kerran käydä siellä.

Nuoret miehet tekivät tilinsä, maksoivat ja lähtivät.

He lähtivät, minä jäin. Tuli uusia matkailijoita, joita isäntä ryhtyi palvelemaan.

* * * * *

Matkoilla, ravintolaseurustelussa, vaihtelee kaikki ja keskeytyy kaikki tavallisesti pahimmoilleen. Harva tuttavuus pääsee kehittymään ensi asteeltaan. Kun koko maailmanarvoitus näyttää olevan ratkeamassa pöytäkeskustelussa jonkun henkilön kanssa, josta tuntuisi voivan tulla elinaikainen henkiystävä, huutaa juna, ja hän rientää pois, ja punoutumassa ollut side on iäksi katkennut. Aivot jäävät täyteen tilapäisiä vaikutelmia, niinkuin amatöörivalokuvia, joilla ei ole muuta yhteyttä keskenään kuin järjestys rullassa. Usein laatat unohtuvat iäksi kehittämättä koteloonsa. Minulle ei sen päivän elämyksistä jäänyt mieleeni juuri muuta, kuin että editseni oli pyrähtänyt parvi iloisia, innostuneita nuoria miehiä, ja että tuolla vuorilla jossakin oli joku omituinen mies, jolle talonpojat hymyilivät ja josta pappi ja postimestari olivat toista mieltä kuin ravintolan palvelijatar ja hänen isäntänsä, joka nähtävästi suosi häntä siksi, että hänellä oli hänestä jotakin hyötyä, tai ehkä siksi, että mies ja hänen majansa olivat kiikarin saavutettavissa vain *hänen* hotellinsa edustalta.

Jäi mieleeni myöskin jonkinlainen haikea tunne siitä, että minulla nähtävästi ei enää olisi ollut voimia seurata noita nuoria miehiä heidän retkillään huippujen korkeuksiin eikä myöskään siihen innostuksen ja hyväuskoisuuden maailmaan, jossa he elivät.

Jäin vielä hetkeksi paikalleni räystäään alle, odottamaan viimeisen hiiloksen sammumista alppien lumihuipuilla. Syttyi valoja alppikylissä. Erillään muista, niitä paljon ylempänä, tuikki yksinäinen tuli. Olin nähnyt sen edellisinäkin iltoina, tietämättä mistä se tuli. Nyt tiesin, että se tuli miehen asumuksesta, joka jostakin syystä uskoi, että tuhatvuotinen valtakunta jo oli toteutunut maan päällä.

Mikä haaveilija lienee hänkin? Onhan niitä monenlaisia uskovaisia maailmassa, niinkuin nuokin äskeiset nuoret miehet ... nekin omalla tavallaan. Ja saivathan ne hetkeksi mukaansa minutkin.

Olinko taas ehkä antanut rintani liiaksi lämmetä toisten tulesta, jota en kuitenkaan saa itsessäni kauemmin pysytetyksi? Sillä eihän minulla sittenkään ole pysyväistä ja vilpitöntä uskoa siihen, mihin heillä. Ei maailmanliikenne koskaan tule käymään niinkuin kello, eikä sen kulttuuri koskaan toteutumaan siinä määrin, kuin he kuvittelivat. Onko todellakin saavutettu se, mitä he luulevat saavutetuksi? Aina siinä jokin vieteri tuon tuostakin katkeaa tai laakeri murtuu. Lieneekö sittenkään mitään ylempää järkeä, joka sitä itsetietoisesti johtaa? Maailma on kyllä jotenkuten joutunut liikkeelle ja kulkee kulkemistaan, mutta mistä minä tiedän, eikö sen ehkä ole niinkuin lapsen leikkilaivan, joka, peräsin koneellisesti vinoon asetettuna, kiertää aikansa, kunnes joko pysähtyy tai töyttää aivan toiselle rannalle, kuin mihin liikkeellepanijan oli aikomus se suunnata. Mutta vaikka ei kävisikään niin, vaikka maailma tulisikin sellaiseen järjestykseen, että sen liikenne kulkee yhteisen aikataulun mukaan, ja kaikki muu toiminta sen mukaiseksi ... mitä sitten? Eivät maailman maantiet eikä maailmanliikenne koskaan ole taanneet maailmalle rauhaa, vaan päin vastoin ehkä helpottaneet sotia. Kuta helpommin ihmiset pääsevät toistensa yhteyteen, sitä helpompi heidän on päästä toistensa kimppuun. Taistelu ja sorto ovat aina olleet suurimmat valtateiden varsilla. Kuta enemmän ihmiset ovat eristetyt toisistaan, sitä suurempi rauha vallitsee heidän välillään. Mikä se lopulta järjestää ja hallitsee maailmaa? Valta ja voima, oma etu ja itsekkäisyys. Roomalaisten maantiet ja Napoleonin viertotiet—nehän syntyivät kaikki sota- ja sorto- ja sorron ylläpitämistarkoituksia varten. Valloitushaluhan ottaa haltuunsa ja käyttää heti aseenaan kaiken, mitä ihmisnero kykenee saamaan aikaan. Ihastus tähän nykyiseen maailmanmainiuteen on varmaankin ennenaikainen. Ihmiskunnan onnen ehtojen uudestaluominen ei ehkä ollenkaan tule sieltä, tästä eurooppalaisesta erinomaisuudesta, josta sitä odotetaan. Se luodaan ehkä jossakin aivan toisaalla, ehkä joidenkuiden aivan toisten

aatteiden ja voimien vaikutuksesta. Jossakin uudessa Galileassa, jossakin erämaan kosteikossa, jollakin Himalajan rinteellä on ehkä sanottu se taikasana, syntynyt se aate, jonka avulla päästään ihmiskunnan onneen.

Havahduin näistä siihen, että edessäni puolihämärässä näppäsi mandoliini, ja kohta alkoi tytön ääni sen säestyksellä laulaa. Se oli kiertelevä italialainen taiteilijapari, nähtävästi isä ja tyttö. Ne olivat kai köyhiä mierolaisia auringon, soiton ja taiteen kotimaasta. Mutta mikä hioutunut vanha, korkea kulttuuri ilmenikään heidän esityksissään! Minkä äärettömän pitkän henkisen kehityksen taipaleen olikaan ihmiskunnan tunne-elämä kulkenut, ennenkuin ilon ja surun ensimmäisestä raakalaispurkauksesta oli tultu sen taiteelliseen tulkintaan tälläkään tavoin! Tuossa yksinkertaisessa lemmenlaulussa, tulisessa ja kuitenkin puhtaassa, oli sielua, tunnetta, sopusointua ... mitä onkaan kaikki maailman nykyinen koneellinen kulttuuri saavutuksineen sen sydämen ja tunteen kulttuurin rinnalla, jonka runous ja taide ovat aikojen kuluessa luoneet ihmisissä itsessään, heitä hellyttäneen, hienontaen ja heidän yhteenkuuluvaisuuttaan lujittaen. Koko maailmahan tuntee, iloitsee ja rakastaa samalla tavalla paljon enemmän kuin ajattelee ja toimii. Jos maailmanveljeyden tuhatvuotisen valtakunnan toteutumisen avainta on, niin ehkä se on juuri siinä. Siinä, miten tunnetaan yhteisesti, ja ehkä siinäkin, miten yhteisesti uskotaan. Tunneveljeys, uskonveljeys, maailmanveljeys.

Mutta mitä minä tiedän? Ehkä on toinen yhtä hyvä kuin toinenkin. Ja minun puolestani saakoon kaikki olla ratkaisematta...

II

Olin seuraavana aamuna toivioretkellä ylös vuoristoon. Mieleni oli heti herätessäni siinä vireessä, että minun on siirryttävä sinne. Oli sunnuntaiaamu. Matkallani ei ollut mitään erikoista määrää; tunsin vain tarpeen nousta sinne, jonnekin hiukan ylemmä, jollekin toiselle tasolle. Vaikken voikaan seurata kaikkia reippaita nuoria miehiä *heidän* huipuilleen enkä niitä heidän tavallaan valloittaa, niin nousenhan, minkä minä jaksan. Missä ikuinen hanki loistaa kaikkein häikäisevimmin, missä tuoksuu vain lumi ja avaruuksien ilma, sinne en pääse, mutta ehkä kuitenkin niin ylös, että saan jonkin rinteen juurella puristaa edes pallon nuoskeaa lunta kouraani ja levätä yöni jossakin ladossa, vastakuivattujen alppiheinien päällä. Niissä on aina jotakin yläilmojen tuoksua, jotakin viileää pohjolaa, niinkuin merenrantaheinässä on meren suolaa, jotakin luonnon temppelin pyhää suitsutusta, joka tuntuu vaatteissa vielä päiviä, niinkuin pyhän savun tuoksu kirkonkävijöille jää muistuttamaan soitosta, laulusta, kauniista alttaritauluista ja mielen hartaudesta.

Laakso, järvi ja koko vuoristo oli lähtiessäni vielä aamu-usvan peitossa. Kuului laivain vihellyksiä järveltä, mutta laivoja ei näkynyt. Laitumelle ajettavan karjan kellot kilisivät, ja paimenet huhusivat, mutta niitä itseään ei näkynyt. Maailmanliikenne tunnelien suulla, josta sen tie kulki etelästä pohjoiseen ja päinvastoin, oli sekin kätkössä. Junien kulun säännöllisestä kuminasta päättäen se kello kyllä kävi, vaikkei näkynytkään sen heilurin liikettä.

Kiipesin jyrkän rinteen, satakunnan metriä ylöspäin järvilaaksosta, toisen ylemmän laakson suuhun, joka oli kuin holviportti vuoriston linnaan ja josta syöksyi vuoripuro laaksoon, usvan sisään, niinkuin manalaiseen kurimoon. Kaupungit, kylät, kirkot, järvi ja sen rannat, kaikki *se* maailma siellä oli jäänyt kuin pilven alle, tämä täällä pilvien päällä oli kuin kokonaan toinen maailma, helottaen heleimmän auringon alla, niinkuin suoranaudessa kosketuksessa yläilmojen ja taivaan kanssa.

Tie lähti suloisessa, viileässä aamun paisteessa viemään vuoripuron vartta, joka milloin hyrskähteli pikku nivoina puiden siimeksessä, milloin vilisi tyynempänä virtana niittyjen keskitse. Vuorien rinteet milloin puristuivat ahtaiksi rotkoholveiksi, milloin laajenivat kuin linnanpihoiksi. Ylhäältä sulavien lumien salalähteistä ruiskahteli suihkuja kuin joistakin katonpäällisistä säiliöistä, muuttuen ennen alastuloaan huuruviuhkoiksi, jotka ilmanhengen niitä heilauttaessa voivat laajeta tihusateena kostuttamaan kokonaisia niittyjä.

Laakson pohjassa loistaa kuin alttari kirkon perällä sininen jäätikkö, ja kuin alttaritaulu sen yläpuolella valkoiset huiput.

On yht'äkkiä niin juhlallisen epätodellista kuin arkena kirkossa. Syntyy ajatus: kuinka eivät urut soi? kuinka kaikki tuo ei virka mitään? kuinka täällä *voi* olla niin äänetöntä—täällä, jossa voi karjua ja pauhata ja jyristä, niinkuin olisi maailmanloppu tulossa? jossa tuo puro, joka nyt lirisee puhtaana ja taivaansinenkirkkaana, voi ryöpsähtää koko laakson täyttäväksi, savenharmaaksi tulvaksi, vieden mennessään kyliä ja kirkkoja? jossa tarvitaan vain pieni horjahdus vuoren räystäällä paisteessa torkkuvassa ilmapatsaassa—niin purkautuu ukkonen, jonka räjähdykset monistuvat rinteestä rinteeseen loppumattomana kaikuna? Kuinka kaikki nuo huiput, rinteet, metsät, röykkiöt *voivat* olla niin vaiti, että jos niitä ei näkisi, ei voisi aavistaakaan niiden olemassaoloa? Vaaniiko vuoristo jotakin? Valmistaako se ehkä jotakin yllätystä? Purkautuuko ukkonen ennen iltaa? Katkeavatko pian jotkin herkät kantimet? Irtautuuko kohta kokonainen lumirinne haudatakseen kaikki alleen? Onko huomenna, ehkä jo ennen iltaa, kaikki toisin?

On yhä enemmän, niinkuin tämä kaikki olisi vain haavetta. Todellinen maailma on siellä jossakin näkymättömissä, kuulumattomissa syvyyksissä, suuren sumumeren pohjassa, jossa meressä tämä vuorisaari ui niinkuin Islanti valtameressä, Atlantin ja Jäämeren vaiheilla. Siellä ovat kaupungit, maat, valtakunnat, koko ihmiskunta, jonka kanssa ei ole tarvis olla missään tekemisissä. On niinkuin joka kerta, kun astuin purteen ja viiletin ulkoriuttojen taa, tai kun nousin suksilleni ja piha-aitojen yli hiihdin tiettömään korpeen ja korvesta rannattomille soille, ulkopuolelle yhteiskunnan, sen

takalistoille, missä ei ole mitään oloja eikä suhteita eikä voi syntyäkään. Tämä tässä ei kaikessa jättiläisvoimassaan tyrkytä mitään eikä pakota mihinkään. Ei tarvitse olla mitään mielipidettä mistään, ei ratkaista mitään, ei olla millään kannalla mistään. Ajatukset tulevat ja menevät, sattumalta, ilman mitään aihetta ja ilman mitään yhteyttä toistensa kanssa. Niinkuin linnut oksalle ja oksalta pois—joka kyllä liikahtaa, mutta jolle on yhdentekevää, mikä sitä liikautti, oliko se varpunen vai satakieli. En tiedä, ovatko ne omiani vai muiden. Ne ovat kuin sunnuntailentelyllä, omiksi iloikseen, ja tervehtävät vain ohimennessään. On suloista olla niiden kanssa tämmöisissä rauhallisissa, miellyttävissä suhteissa—ne kun tavallisesti kiusaavat ja painavat.

Ei kukaan kysy, mitä uskon vai enkö usko mitään. Ei mikään omassa itsessäni vaadi siihen vastausta. Ja kuitenkin minä tuntisin voivani uskoa mihin hyvänsä, katsoa jo toteutuneeksi eilisten nuorten miesten haaveetkin maailmanrauhasta, kansojen yhteenkuuluvaisuudesta, tuhatvuotisesta valtakunnasta—joihin he tuskin itsekään uskoivat, vaikka koettivat siitä innostua.

Tuolla on Wildspitze. He ovat ehkä parhaillaan siellä valloittamallaan huipulla tai ehkä jo, käyttäen hyväkseen aamukylmän aikaa, astelevat sieltä alas hauraita hankisiltoja myöten jäätiköiden kuolemankuilujen yli. Mitä he näkivät? Peittikö usva näköalan? Oliko koko heidän retkensä siis siihen nähden turha? Mutta jäihän tyydytykseksi ainakin se, että he tiesivät tehneensä kaiken, mikä oli heidän voimissaan. Olihan siinäkin. Onhan elämän suurin ilo enemmän pyrkimisessä kuin saavutuksessa.

Olen kävellyt itseni uuvuksiin, täytyy levähtää.

En pääse koskaan semmoisiin korkeuksiin minä, en lähimaillekaan; kun muut heiluttavat hattuaan ylös avaruuteen, tallustelen minä reppu selässä ojan pohjaa. Eikä minulla ehkä olisikaan heidän uskoaan eikä heidän pyrkimisensä intoakaan, vaikka olisi heidän voimansakin. Mistä sen saisi siellä meillä? Kotoiset huiput ovat matalat ja näköalat ahtaat. Siellä matelee niin usein esille kysymys: mitä kuuluu meihin maailmanmeno? Mitä meillä on hyötyä siitä, olipa se millainen tahansa? Paraneeko meidän asiamme siitä, että maailma paranee? Pitäisikö rakastaa ventovierasten ihmiskuntaa vain sen vuoksi, että se on ihmiskunta? Hurmautuako siihen, että joskus, ehkä vasta tuhansien vuosien päästä, alkaa se tuhatvuotinen valtakunta ja parantaa kaiken? Joka toteuttaa kaikki haaveet siitä, mikä on oikein ja mikä totta?

Ja kuitenkin on haave, unelma, ainoa, joka on jotakin ja jonka vuoksi kannattaa elää. Ainoastaan haaveessa toteutuu kaikki. Mitä toteutuu todellisuudessa? Kun ei ihmiselle ihmisenä koskaan toteudu mikään, tai ainakin äärettömän vähän—niin tuskinpa ihmiskunnalle ja maailmallekaan? Mikä toteutuu vuorennäkijälle? Hänessä on laaksosta lähtiessään tunne, että hän pääsee, joskaan ei taivaaseen, niin ainakin vähän lähemmäksi sitä. Mihin hän lopulta päätyy? Kuta ylemmä hän tulee, sitä karumman hän kohtaa. Puut pienenevät, katoavat, tulee vastaan vaivaiskoivu ja kanerva, sitten nurmikko, yhä surkastuneempi, sitten ei sitäkään, vain kiviraunio ja sen yläpuolella ikuinen lumi ja kuoleman kylmyys. Sen hän siis saavutti. Taivas hänen yllään ja ympärillään on kyllä laajemmalla alalla, mutta ei yhtään lähempänä. Todellisuuden tietä ei päästä edes ikuisuuden portillekaan. Ainoastaan haaveiden lentimin sinne todella tullaan. Sillä ainoastaan kuvittelun takana ei ole kuolemaa ja hävitystä ja ikuista jäätä, koska haaveesta syntyy uusi haave yhä ylemmä ja ylemmä kiertävänä portaana.

Haaveesta ei koskaan pety, sillä kukaan ei ole nähnyt sen toteutumattomuutta eikä vaadi sen toteutumista. Ainoastaan unelmiensa tietä on ihmiskunta pyrkinyt ja päässyt toiveittensa viimeisille perille. Niiden avulla se on luonut itselleen taivaansakin. Jo tuhannen tuhansia vuosia sitten se on kaikkein viisaimpiensa viemänä tullut siihen, että sen onni ei ole ollut rakennettavissa missään muualla kuin siellä—mistä ei ole mitään ja mistä ei kukaan tiedä mitään. Se ei ole koskaan todenteolla uskonut uskotteluihin maan päällä toteutuvasta onnesta, ei että se sille koskaan saataisiin jotenkuten järjestetyksi täällä. Heidän haaveensa kansojen veljeydestä, maailmanrauhasta, siitä maapallon yhteisestä aikataulustakin täytyy olla vain haavetta, voidakseen olla jotakin. Eihän se tuo ihmiskunta ajan pitkään siedä silmiensä edessä mitään, minkä se on rakentanut. Niin pian kuin se

on saavuttanut jotakin, särkee se itse omat saavutuksensa. Samalla voima-aineella, millä se poraa kanavan kahden valtameren välille, tai puhkaisee tunnelin tieksi valtakunnasta toiseen, se räjähdyttää ne umpeen. Se kyllästyy kuin lapsi leluihinsa, joka rakentaa hiekkaan kauniin kaupungin muureineen, torneineen ja linnoineen, ja juuri kun on sen saanut valmiiksi, pyyhkäisee sen sileäksi maan tasalle...

Mutta toisekseen ...

Olin levännyt, nousin; kuului riemuja joiku joltakin karjamajalta, johon hetken päästä vastasi toinen yhtä riemuja joltakin toiselta alpilta...

... *kun* ihmiskunta ei kuitenkaan henno sitä haavettaan jättää? Kun sen herkkimät hermot, sen runoilijat, ajattelijat, tietäjät, sitä lakkaamatta aavistelevat ja siihen uskovat—kun karuimmat käytännönkin miehet toimivat siinä hengessä, niin on heillä siis siitä ei vain toivo, vaan näyttää välistä, kuin olisi heillä siitä varmuus. Mistä on heillä se varmuus? Onko sellainen onnen aika joskus ollut olemassa, koska haave siitä on voinut elää ja muisto pysyä? Ellei ihmiskunta joskus olisi menettänyt jotakin Eedeniään, ei usko sen takaisinvoittamisesta olisi voinut elää kautta vuosituhansien. Miksi se kuuntelee noiden onnenaavistustensa siipien salaperäistä havinaa hiljaisina öinä ja tyyninä, kirkkaina päivinä? Miksi se ajattelee onneaan aina jossakin muodossa mahdolliseksi? Selittäähän se jokaisen uuden keksinnön tulevaisen onnensa enteeksi ja takeeksi. Se tahtoo luoda sen uhallakin—kaikki kansat sitokoot itsensä sitä varten yhteen köyteen niinkuin vuorillekiipeilijät, sen huippua valloittaakseen...! Kasvaahan näiden tällaisten uskovain luku yhä.

Istuskelin puron reunalla, jonka vesi oli sinisempi kuin taivas, lepäilin nurmikoilla, joiden nukka oli hienompi kuin salonkimaton, hengitin ilmaa, jossa oli mäntymetsän pihkan ja lämminneen kiviseinän ja sulavan jäätikön yhtynyttä tuoksua...

Miksen uskoisi minäkin siihen, koska kerran koko maailma uskoo? Kun nuoret miehet siihen innostuneina nähtävästi lisäävät sillä uskollaan olemisensa iloa ja matkailunsa hauskuutta, miksen minäkin soisi itselleni iloa ja mielenkevennystä siitä, että maailmassa kaikki on niin hyvin, kuin suinkin voi olla, ja että se on kehittymässä yhä parempaan päin. Sillä tunteella mieltäni täyttääkseni minä oikeastaan aina lähdenkin matkoille ... päästäkseni onnellisiin ja ihaniin maihin ja nauttiakseni kaikesta niiden kauniista. Aivan niinkuin ennen nuorena, kun sisäisen olemisen ja elämisen riemun pakotuksesta nousin purteeni, jonka valkeat purjeet lepattivat levottomina rannalla, ja lähdin ja laskin ulapoille vetävässä tuulessa, keinuin keinumistani—ja niin oli taivaani *siinä* ja onneni siinä, tarvitsemattani odottaa sitä haudan takaa.

Täytän siis nytkin sillä tunteella mieleni. Käyskentelen ensin täällä näissä viileissä laaksoissa tämän ihanan kesän, siirryn syksyn tullen alppien yli, vietän talveni Caprissa—maailma on luotu minun ilokseni, minun on lupa ottaa siltä kaikki, minkä se voi minulle antaa.

Tartun taas sauvaani ja lähden. Polku on poikennut laakson keskestä ja alkanut viedä sen toiseen laitaan, josta metsäinen loiva rinne nousee nousemistaan aina sinne, missä metsänraja päättyy. Olen pian hongikossa, viileässä pylvästössä, jonne päivä pääsee vain tihkuen tunkemaan latvojen läpi. Puro on jäänyt laakson toiselle puolelle, näkymättömiin, kuulumattomiin. Yht'äkkiä on edessäni tienristeys, josta toinen polku vie suoraan eteenpäin, toinen lähtee pyrkimään rinnettä ylös. Siihen on puun kylkeen pantu viitta, josta luen: "Maailman Rauhan Majalle."

Tästä lähtee siis tie sen miehen luo, jonka ne eilen näkivät kiikarissa ja joka uskoo siihen, että tuhatvuotinen valtakunta jo on toteutunut maan päällä?

Kuuluu ääniä ja askelia jostakin ylempää, ja samassa huomaan tulemassa alas kaksi vanhaa miestä, samat, jotka eilen olivat lähteneet tänne, oltuaan edellisen yön meidän ravintolassamme, valkopartaisia, mutta vielä reippaita vanhuksia, matkapuku molemmilla yhtäläinen kuin sotilailla, alppiruusuja kokardeina hatussa. Hekin tunsivat minut ja me tervehdimme.

—Menette majalle?

—En tiedä vielä...

—Menkää, herra, menkää ... maksaa vaivan ... ah, hän on merkillinen mies, todella merkillinen!

Kun molemmat taisimme vain muutamia sanoja yhteistä kieltä, ei voinut syntyä sen pitempää puhelua. Kysyin tietä ja kuinka kauan nousu kestäisi.

–Suoraan ylös ... korkeintaan kolme tuntia.

Tie nousee nousemistaan, ja samalla metsä syvenee ja sakenee. Astun kuin umpiportaita, näkemättä ympärilleni, tietämättä, kuinka korkealle olen saapunut. Siellä täällä on käänteen päässä levähdyspaikka, milloin puupenkki, milloin kalliopaasi, milloin tasoitettu kanto. Jokaisen istumasijan edessä on puuhun naulattu taulu, johon on kirjoitettu jokin tervehdyslause. Eräässä on: "Täyttäköön rintasi rakkaus ja rauhantunne kaikkia lähimmäisiäsi kohtaan." Toisessa on: "Kaikki ihmiset tulevat veljiksi kerran." Kolmannessa: "Humiskoon tämä honka sieluusi uskoa, toivoa ja rakkautta maailmanrauhaan." Eräässä notkelmassa seisoo nuorta metsää runko rungossa kiinni, ja siihen on pantu kuin sen ajatuksia ilmaisemaan: "Meitä on tässä metsässä tuhannen tuhansia puita, mutta meitä ei ole tässä ainoatakaan, joka tahtois toisensa tuhota." Sen vieressä on toinen taulu: "Pyrkikööt ihmiset kilpailussaan toistensa kanssa *ylöspäin*, aurinkoa kohti, niin kasvaa heistä kustakin solakka huojuva honka."

Sitten tulee samassa metsässä toisia tauluja, joihin on kirjoitettu:

"Jollei minulla, hoikalla huojuvalla puulla, olisi suojanani tuhansia muita puita, en minä pysyisi pystyssä myrskytuulen tullen."

"Tukekaa toisianne pelkällä olemassaolemisellanne, niinkuin mekin sillä tuemme toisiamme."

"Ei mikään toteudu, jos siihen ei usko. Kaikki toteutuu, kun siihen uskoo."

"Maailmanrauha ei toteudu, jos ei kukaan siihen usko. Sen toteutuminen alkaa heti, kun jokukaan siihen uskoo."

Katselin ensin noita kirjoituksia samalla silmällä kuin niitä aatteellis-isänmaallis-uskonnollisia mielilausemia, joita täällä tapaa jokaisen talon ja ravintolan seinällä. Mutta on tässä kuitenkin jotakin muutakin kuin vain vanhaa, hyvää tunneherkkyyttä. Nuo lausemat eivät ole pelkkiä koristeita, niiden takana on kaikesta päättään miehen oma hartaus ja häntä elähdyttävä aate. Hän on nähtävästi innostaja, joka koettaa vaikuttaa käännytettäviinsä jo ennen, kuin tulee kosketuksiinkaan heidän kanssaan. Joudutan nousuani nähdäkseni, minkä totuuden seuraava taulu tulee sisältämään.

Siinä on kivistä veistetty allas, mihin pystyyn kohotetun paaden reiästä lirisee vettä, joka sitten kivien lomitse ja puunjuurien alitse solisee purona polun poikki. Altaan reunalla on somasti veistetty puukauha. Paateen on hakattu sanat: "Rauhan madonna lähettää sinua vastaan tämän veden jatkaaksesi virkistyneenä nousuasi Hänen Pyhälle Lähteelleen."

Virkistyn jo pelkästä siitä herttaisuudesta ja somuudesta, millä tämä on tehty, ajateltu ja sanottu. Mikä runoilija, mikä haaveilija siellä asuukaan tuolla ylhäällä! Ja yhä enemmän kiinnittää mieltäni mies, joka täällä erämaassa ajaa maailmanrauhan asiaa, julistaen sitä puiden ja kivien ja purojen välityksellä. Joku Assisin Fransiskusko?

Tie käy jyrkemmäksi ja sen polvekkeet lyhemmiksi. Se on kuin porraskäytävää haljenneiden kallioiden ja puiden lomassa. Jonkin matkan päässä on pengermä, niityn pyörylä, kasvaen ääriään myöten alppiruusuja, uhkuen niitä kuin kukkasmaljakko. Siinä on taas kirjoitus: "Tulija, taita tästä ruusu ja vie se viemisiksi Pyhälle Äidille!"

Tein, niinkuin hän pyysi. Otin uhrikukan laskeakseni sen hänen jumalattarensa jalkojen juureen jossakin siellä, missä sen ehkä tapaan. Mies tuolla ylhäällä näyttää todella palvelevan aatettaan uskontona. Annan mieleni yhä enemmän täytyä tunteesta, että kuljen tässä kuin jossakin pyhässä lehdossa, olen nousemassa jollekin pyhälle vuorelle. Vaikkei hänen jumalansa luultavasti olekaan minun jumalani, miksen koettaisi omistaa sitä itselleni ainakin hetkeksi! Miksen voisi sitä palvella, koska hän sen suo! Sellainen taipumus yllättää usein, kun tulee kosketukseen välittömän tunteen tai vilpittömän uskonilmauksen kanssa. Kuinka helposti joutuukaan ja kuinka mielellään antautuukaan kreikkalaisen hengen valtaan vanhan kuvapatsaan ääressä, joka seisoo jonkin temppeliraunion päädyn edessä, tai katolilaisen hartauteen hänen kirkkonsa hämäryydessä, tai vaeltaessaan toivioretkeläisten seurassa jollekin heidän pyhälle paikalleen.

Löysin rauhanmadonnan herttaisesta paikasta, metsärajan yläpuolella olevalta niittypengermältä, korkean, jyrkän kallioseinän alta. Se oli katettuun komeroon asetettu, puusta leikattu veistos, siniviittainen, keltatukkainen, ystävällisesti hymyilevä äiti, polvellaan lapsensa. Äiti painoi jalallaan poikki miekan, joka oli hahmoteltu käärmeeksi, lapsella oli olevinaan toisessa kädessään rauhan palmu, toisessa maapallon kuva. Veistos oli kömpelöä, mutta harrasta tekoa. Sen edessä oli hylly niinkuin alttari, jonka päälle asetettujen alppiruusujen ja muiden pikku-uhrien joukkoon minäkin asetin omani. Alttarilla paloi öljytuohus himmeän lasin alla. Sen vierestä vuoriseinän alta kihelmöi lähde maasta.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.